

MAGYARÁG

P 1813
1 lei

1938 Jul. 1

VII. No. 181-353

Biblioteca Universitatii Regale Ferdinand I.
CLUJ.
No. 115
1940
EXEMPLAR 1501

Proprietar:
väd. lui PÁSZTOR EDE

Fondator: PÁSZTOR EDE

Redactor responsabil:
Dr. SÁHY LÁSZLÓ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ORADEA, PIATA MIHAI VITEAZUL 4

(S. A. conf. art. 32 din decret lege Mon. Ol. No. 86. din 13 IV. 1938 in curs de inființare) Inregistrat la Tribunal Bihor secția III. Dos. No. 810-1938.

Heves ellentámadásba mentek át a spanyol köztársaságiak

A szovjet nem járul hozzá az olasz önkéntesek visszaszállításának költségeihez

London, jun. 29. A londoni benemavatózási bizottság keddi ülésén Anglia, Franciaország, Olaszország és Németország az olasz önkéntesek visszaszállítási költségének a Szovjetre eső részét is magukra vállalták. A szovjet képviselője ugyanis kijelentette, hogy „az orosz proletáriátus pénze nem arra való, hogy az olasz önkénteseket finanszírozza.

Róma, jun. 29. Ciano olasz külügyminiszter tegnap hosszasan tárgyalt a római angol nagykövettel.

Valenciai jelentés szerint heves harcok folytak tegnap a terueli fronton. Pueblo de Valverde körzetében. A köztársaságiak többször kezdeményez-

tek és visszafoglaltak több magaslatot, ami által semlegesítették a nemzetiek próbálgatásait Ondától nyugatra.

A nemzetiek főhadiszállásának közlése szerint a castelloni fronton a nemzetiek elfoglalták az Artanától keletre fekvő területet. A 'ovascapatok tegnap este két kilométernyire voltak Artanától.

A Teruel-Sagonta utvorai mindkét oldalán adózó harc folyik a köztársaságiak és nemzetiek között. A kormányerők heves ellentámadásokba mentek át. Feltevés szerint dörtő ütközetről van szó. Valera tábornok véleménye az, hogy a háború sorsa ebben a körzetben dölhet el. A köztársaságiak jelentékeny erőket dobtak

a frontra és 40 kilométer szélességben valamint 15 kilométer mélységben gyorsított menetben erődítéseket, lövészárkokokat, gépfegyverállásokat, stb építettek. A Teruel-Sagonta ut kövezetét 50 méter hosszúságban felszedték, hogy a harcokcsik előrenyomulását megakadályozzák.

London, jun. 29. Az angol lapok arról írják, hogy Hougson burgosi angol diplomáciai ügyvivő Londonba érkezett jelentéstétel véget és valószínűleg nem tér vissza állomás helyére. Az angol sajtó úgy véli, hogy a kormány ezzel a ténnyel a burgosi kormánnyal szembeni elégedetlenségét akarja kifejezni.

Japán lázasan gyárlja a fegyvereit

Tokió, jun. 29. A japán minisztertanács a hadianyaggyártás fokozása érdekében kimondta, hogy rendelet útján fogják szabályozni a munkaidőt a hadianyag gyárakban, azonkívül minden japán állampolgárt testi erejéhez mérten, a hadianyaggyártás szolgálatába állítanak.

Sanghaj, jun. 29. Egyre erőteljesebben tartja magát a hír, hogy a külföldi hatalmak, főleg Anglia komoly kezdeményezést indít a Japán és Kína közötti ellenségeskedések befejezése érdekében. Sir Archibald Kerr, sanghaji angol nagy követ Hankauba utazott és látogatását a fegyverszüneti tárgyalások megindításával hozták kapcsolatba. Japán körökben hangoztatják, hogy a nagy követ utazása alkalmából a befejeztetések esetleges megvitatására is sor kerül. Sanghaji vélemény szerint Kerr Hankauban kifejezésre fogja juttatni, hogy az ellenségeskedések megszüntetésének gyorsítását elősegítené, ha Csang Kaj Sek lemondana. Kínai körök viszont megállapítják, hogy éppen ezek a feltételek azok, amelyekről a kínai kormány nem tárgyalhat.

Minisztertanács Öfelsége elnöklése alatt

București, jun. 29. Tegnap délután a királyi palotában Öfelsége elnöklése alatt minisztertanács volt, melyről a Rador a következő hivatalos jelentést adta ki: A királyi palotában megtartott minisztertanácsban résztvett Miron Cristea miniszterelnök, Calinescu belügyminiszter és nemzeti nevelésiügyi miniszter, Petrescu

Comnen külügyminiszter, Constantinescu nemzetgazdasági miniszter, Argeseanu tábornok hadügyminiszter, Ralea munkaügyi miniszter és a kormány államtitkárai. A minisztertanácsban beszámoltak a folyóügyekről, és este 8 óráig tárgyalták a szükséges intézkedéseket. Miután tegnap volt három hónapja annak, hogy

Öfelsége kinevezte a kormányt, a minisztertanács befejezése előtt Miron Cristea patriarcha-miniszterelnök beszédet mondott, amelyben megelégedéssel nyilatkozott az elmúlt három hónapról és kijelentette, hogy a kormány helyreállította a legteljesebb nyugalmat, gazdasági fellendülést hozott és az alkotó munka korszakát honosította meg.

Hodzsa szerdán tárgyalt a magyar és lengyel kisebbség vezetőivel

Prága, jun. 29. Hodzsa miniszterelnök szerdára hívta meg a magyar és lengyel kisebbség vezetőit, hogy velük a készülő kisebbségi statumról eszmecsere folytasson. — Cütörtökön Hodzsa a koalíciós pártok vezéreivel tárgyal.

A cseh nemzeti szocialista párt, a Benes pártja, közleményt adott ki. A közlemény hangsúlyozza, hogy a nemzeti szocialista párt a kisebbségi kérdésnek csak olyan megoldá-

sát fogadja el, amely nem sérti a csehszlovák állam méltóságát. A közlemény elítéli a szlovák autonomisták tevékenységét.

Hodzsa nyitotta meg a Pen klubok prágai gyűlését

Prága, jun. 29. A Pen Klubok szövetségének nemzetközi gyűlése megkezdődött Prágában. Mintegy kétszáz író

jelent meg a világ minden részéből a kongresszuson, melyet Hodzsa miniszterelnök nyitott meg. Beszédében hangsúlyozta, hogy Csehszlovákiában már századok óta élnek és élni fognak nemzetiségek és szükséges, hogy az ország ne csak a cseheknek és szlovákoknak, de az itt élő más nemzetiségű lakosságnak is házáat jelentsen. Felszólította a Pen klub tagjait, hogy írásaikkal járuljanak hozzá ehhez a gondolat-

Egy budapesti kereskedő iéltékeny felesége halántékán lőtte alvó férjét

Budapest, jun. 29. Tegnap reggel Budapesten a Vörösmarthy-ucca 32. sz. ház egyik lakásában Hönig Sándor kereskedő felesége lelőtte férjét, majd megmérgezte magát.

Hönigné, aki régóta féltékenykedett urára, alvó férjéhez lépett és előkapva szekrényében régóta rejtgetett revolverét, háromszor halántékán lőtte Höniget.

Az asszony ezután eldobta a fegyvert és valami port vett be, majd kirohant a lakásból és becsöngett a szomszédban lakó sógornőjéhez, miközben így kiáltozott:

— Agyonlőttem a férjemet, megmérgeztem magamat, mindennek vége!

A mentők ugyanazon a kocsin vitték kórházba a férjet és feleségét. Hönig délre meghalt, az asszony talán életben marad.

Olcsó heti kirándulások Páris ISTANBUL

Indulás minden szombaton

Indulás minden hétfőn

Leí 6.100-12.400

Leí 4.200-5.950

Jelentkezések és felvilágosítások a

Wagons-Lits Cook Menetjegyirodában

Oradea, Bulv. Regele Ferdinand No. 2. Telefon 31-46

Angol képviselő megfigyelései Középeurópában

Mit látott Beverley Baxter Bécsben, Bucarestben és Prágában

Beverley Baxter nemrégiben középeurópai tanulmányuton járt. Bécs, Prágát és Bucarest látogatta végig. Baxter, aki egyben az „Allied News-papers” tudósítója politikai megállapításain kívül hangulatos cikkekben írja le impresszióit, amit a három városban szerzett:

Londonba visszatérve 45000 kilométer után, jobban megérttem annak a filozófusnak a szavait, aki azt mondta, hogy inkább él egy kicsi városban, mint a legnagyobb fővárosban, amiből hiányzik a sajátos egyéniség és jellegzetes különlegesség.

Az alábbiakban megpróbálom leírni a varázsos kontinenset, amit a három város: Bécs, Bucarest és Prága jelent.

BÉCS...

Ausztria fővárosa úgy tűnt fel előttem, mint egy szép asszony, akit a élet és a kékötletű kifárasztott. Bécs hasonlít ahhoz a nőhöz, aki már nem is akar hódítani. Ma új ura van Bécsnek, a Birodalom, amely iránt kényszeredett bálmulattal és alig tiltott megvetéssel adózik. Bécs a végeláthatlan kávészínű, zöld és fekete uniformis-oszlopokra a megrakott katonai teherautókra úgy tekint, mint a háboruban. Hitler a „megmentő” megszállhatatlan fényképére és a horogkeresztre pedig — mint a tenger homokjára. Kecses vállvonogatással Bécs hozza a söröspoharat és visszasóhajtja az időt, amikor még pezsgőt ivott.

De Bécs nem Ausztria. Hitler tudja ezt és ezért akarja politikáját az ország többi ré-

szére alapítani, ahol úgy reméli, nem fog ugyanazzal a megvetéssel, a szellemi fensőbbiség ugyanazon tudatával, az évszázados tradíció ugyanazon érzésével találkozni. A Führer tudja, hogy a bécsi lélek elveti a fegyelmet.

Mindezek ellenére a dunaparti metropolis Európa legpittoreszkebb helye. Nem ismerem kellemesebb érzést, mint a bécskörnyéki dombok egyikén levő kávéházban étkezni és lenézni a város panorámájára. Mégis csak Bécs mentette meg valamikor Európa civilizációját. A habsburgi monarchia napjai letűntek. A gazdagság és luxus eltűntek és velük együtt eltűntek a város művészi értékei is, mert a művészet mindig csak a gazdagság körül virágzik. Mégis Bécs végtelenül szép város maradt. Politikai szempontból a helyzet más. Bécs elmondhatja néhai Ferenc Józseffel együtt: „Semmi sem kímélt meg”. Két évtized alatt Bécs egy hatalmas birodalom fővárosából egy kis ország székhelyévé vált, ma pedig nem egyéb, mint egy német tartomány székhelye. Végeérhetetlen katonai ezredek és barna ingesek az utcákon. Lehet, hogy másként lesz. Ma azonban Bécs olyan, mint egy asszony boudoirja, ahová bementek a munkások, akik a butort javítják.

BUCUREȘTI...

Változik a zene! Bécs szomorú valcserait hallgattam, most pedig București zengő ritmusa következik. Ez a város egyszerre hasonlít Kaliforniára, Párisra és Klondikére, egy város, amely élettel és ellenállhatatlan varázssal

van felítve. Hol rejtőzött eddig București, hogy soha nem hallottam róla semmit. Miért nem beszélt nekem senki róla?

Soha nem voltam olyan országban, amelyről kevesebbet hallottam volna beszélni, mint Romániáról. Nem hallottam csodás hegyeiről, gyönyörű zöldelő mezőiről, festői parasztiáiról, tavairól, folyóiról és végül Bucureștiről, a szüntelen lármá és az élénk élet és a szép asszonyok városáról. Azt hiszem, a cselédeknek nem sok dolguk van Bucureștiben. Senki sincs otthon. Az étel olcsó, a borok jók. A kávéházak és vendéglők még a legszerényebb tárca részére is megközelíthetőek. Az emberek elhitték a legendát, hogy a meleg ebben az évszakban elviselhetetlen és ezért Bucureștiben 2 órákor mindenki befejezi a munkát és az élet csak este 7-kor indul meg újra. Este a vacsora 10-kor, természetesen a szabadban. A nyári est hűs levegője kellemes. A zenekarok népdalokat, amerikai jazzt, vagy könnyű operettet játszanak. A beszélgetés szellemes, a kedvesség és jókedv jellemzi a románait.

A pontosság ismeretlen fogalom Bucureștiben. A vacsora félórás, vagy másfélórás késséssel kezdődik. Ha negyed-kettőre vagy hivatalos ebédre, biztos lehets benne, hogy kettő előtt nem kezdődik. De ki törődik ezzel. Az élet vidám, a pontosság pedig csak a rabszolgák erénye. A románok individualisták. Bucureștiben a beszélgetés mindig izgalmas és szabad. A város hajnali 4-ig beszél és mulat. Lehetetlen előbb lefeküdni. Az utcákon emberlömögök hullámmáznak, a légkör vidám, ami té-

ged is arra készítet, hogy fennmaradj és velük mulass.

De e vidámság alatt, a mulatság és beszélgetés közben, a román éberem ügyel arra, hogy mi történik határainál. Tudja, hogy ha kitör a háború, Románia sem állhat félre. Olyan emberekkel találkozik, akik a németek ellen harcoltak 1916-ban, amikor Románia belépett a világháborúba. Jelenleg Öfelsége II Carol király sok tapintattal és bölcseséggel ügyel fel a belső egyensúly fenntartására és azt reméli, hogy valami csoda folytán népe megmenhetheti a békét.

— Adjanak 20 évi békét és Románia lesz a legboldogabb ország — mondta nekem Öfelsége.

PRÁGA...

Prága nem szomorú és nem is aggódik. Különbözik nem is vidám. E város örzi évszázados méltóságát.

A cseh főváros uccáit ellepik a katonák, akik kis fiuknak látszanak. Arcukat lebaráncította a nap. Parasztiuk és gyermekkoruktól kezdve az égő napon, szélben, esőben dolgoztak. Nem parádés hadsereg, hanem a nép hadserege, ugyanolyan, mint aminőt Napoleon szedett össze a forradalom maradványaiból.

Prágában az idegesség legcsekélyebb jelét sem vettem észre. A fővárostól néhány kilométernyire, a csehszlovák hadsereg őrt áll egy esetleges támadásra felkészülten. Látam a mezőn elhelyezett gépfegyvereket, katonákat a hidak mellett, készen arra, hogy mindent a levegőbe röpítsenek dinamittal.

Prága készen áll. Benes és miniszterei a nap minden órájában fogadják Anglia és Franciaország kiküldöttjeit és meghallgatják tanácsait.

A hét minden napján vándormadarak módjára külföldi újságírók érkeznek és a köztársaság elnökét nyilatkozatért ostromolják.

— Mi egyebet mondhatnék, mint hogy az utolsó emberig fogunk harcolni, mielőtt feladnánk szabadságunkat — mondja nekik Benes.

Bécs a kiöregedett és elfáradt szépasszony.

București elragadó, élénk, fiatal.

Prága — a csendbe burkolódzott város, ahol a századok arra emlékeztetik az embereket, hogy ha mesterkedéseik megharagítják az eget, a halál újból lesújt kaszájával.

Ez a három város meséje.

Makulatura

njászpapír nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

Nap oldal

A Budapesten megjelenő Magyar Női Szemle című folyóiratnak van egy rovata, a Vidám Sarok. Ebben a rovatban a budapesti diáklányok dolgozatából közöl néhány derűs részletet. Ezek folyamán ilyen furcsaságokat írtak le külföldi budapesti leányiskolákban a leánytanulók a különböző iskolai és házi feladatokban:

A szemünk közepén nyílás van és az fekete, mert a fejünk belül sötét.

A pézsmatulok hasán illatszertár van.

Toldi megírásánál Arany János több kutfőből merített, de legtöbbet a saját kutfejéből.

Akropolisz volt az a róstyfarkas, amely Rómeót és Juliát szőptatta.

A mondolin nem más, mint magasrangú kínai hivatalnok.

Sok közetben még láthatók az őskori halak lábnyomai.

A nehézkedés, amelyet Newton talált fel, leginkább ősszel észlelhető, amikor az alma lehull a fáról.

A Nap nyugaton nyugszik le majd alul átsiet keletre, hogy másnap idejében felkelhessen.

Milton előbb az Elveszett Paradicsomot írta, majd neje halála után a Visszanyert Paradicsomot.

Rákóczi Ferencet németül nevelték és német rőt is vett feleségül. De mindaz csak részben sikerült.

Pázmány Péter szegény, de piarista szülőktől származott.

Jóbot egyik csapás a másik után érte. Burmai megdöglöttek, gyermekeit elvesztette. És mindennek betetőzésül egyedül kellett élnie feleségével a pusztában.

Zenei intervallumnak nevezzük azt a távolságot, amely egyik zongorát a másiktól elválasztja.

Hódító Vilmos felszerelt egy pár hajót és azzal nekivágott a kontinensnek.

Őseink nem éltek haláluk napjáig, mert csatában rendszerint már előbb elesetek.

Az esővizet cisztercitákba gyűjtik össze.

Lelőttek a betörők egy pesti rendőrőrmestert

Budapestről jelentik: A római fürdőnél inspekciós körutját végezte Retenye Imre rendőrőrtörzsőrmester és egy rendőrtársa. Egyszerre két gyanús külsejű férfit vettek észre, akik futásnak eredtek. A rendőrök üzőbe vették őket, ekkor azonban három revolverlövés hangzott el. Mind a három lövés Retenye Imrét találta. A súlyosan sérült rendőrt beszálították a kórházba. Retenye Imre állapota súlyos, de nem életveszélyes. — A lövöldöző banditák kézrekerítésére minden intézkedés megtett.

Németország megfizeti az osztrák kölcsönt Angliának

Londonból jelentik: Angol gazdasági körökben úgy tudják, hogy az Anglia és Németország közötti gazdasági kérdésben felmerült ellentétek eloszlottak. A kiadandó hivatalos közlemény leszögezi majd,

hogy Németország elismeri az osztrák állami kölcsönöket és a Németország, valamint az Anglia és a brit birodalom kereskedelmi kapcsolatait közös egyezményrel új alapokra helyezik.

Berlinből jelentik: A német kultuszminisztérium a jövőben nem engedélyez semmiféle egyházi szubvenciót és nem nyújt segítséget az egyházi adók beszedéséhez, csak ha az egyházak szem előtt tartják az állam köveleteit.

Az apát és gyermekét megölte a villám

Berindan egy ház is elégett

Satumare, jun. 29. Megrendítő szerencsétlenség színhelye volt Târșoît község legelője. Az elmúlt nap délutánján hatalmas viharfelhő vonult el a község felett. Az eső elől Măgureanu Vasile községi

csordás, aki a legelőn a teheneket őrizte, Simon nevű kisfiával, a legközelebbi fa alá menekült. Néhány pillanattal később villám csapott a fába és a pásztort gyermekével együtt halálra sújtotta.

Szénnéégett holttestüket este a falubeliek találták meg.

Berindan községben a villám belecsapott Ioan Mosutiu gazdálkodó házába és azt felgyújtotta. Az épület a benne levő ingóságokkal együtt elhamvadt.

Satumaren megkezdődtek a köztisztviselői nyelvvizsgák

Satumare, jun. 29. Coman Simon ezredes, vármegyei prefektus rendelete értelmében, mint jelentettük, a kisebbségi közigazgatási tisztvi-

selőknek nyelvvizsgára kell állaniuk. A vizsga kedden délután, a prefektus elnöklete alatt működő bizottság előtt megkezdődött. A délután fo-

lyamán a rendőrség kebelében szolgálatot teljesítő kisebbségi alkalmazottak írásban vizsgáztak, míg a szóbeli vizsgára délután került sor.

Hírek az Oradeai Tábláról

Oradea, jun. 29. Jurca Traian zălăui állatorvos 1935 január 3-án megjelent a zălăui adóhivatalban és hangosan kifakadt a végrehajtók eljárása ellen, akik egy adótartozás miatt foglaltak nála. A tanúk állítása szerint az állatorvos azt mondta, hogy Vlagasoga perceptor lesz a negyedik, akit el fog helyeztetni, Vasilescu controllort pedig az utcán fogja megpofozni. Az adótisztviselők az állatorvos ellen hatóságsértés címén tettek feljelentést. A zălăui törvényszék elsőfo-

kon 200 lei fő és 1000 lei melékbüntetésre ítélte az állatorvost. A büntetést a tábla jóváhagyta.

Bogdan Traian Șuștin községbeli fiatalembert azért fogták perbe, mert 1935-ben politikai jellegű „mărtisoara”-t viselt. A törvényszék felmentette azon a címen, hogy abban az időben még nem volt tilos a politikai jellegű mărtisoarak viselése. A felmentő ítéletet a tábla szintén jóváhagyta.

Gyászjelentést küldött a haláláról, hogy menyasszonyától szabaduljon

Baja, jun. 29. Papp Ernő bajai kalapossegéd, eljegyzett egy bajai lányt, akitől ruha és ékszerreműt csalt ki. Mikor a lány sürgette az esküvőt, a kalapossegéd eltűnt, majd gyászjelentést küldött a leánynak. A gyászjelentés Papp Ernő elhalálózását tudatta, a menyasszony azonban a gyászjelentésen szereplő kézírásban Papp Ernő elferdített írására ismert. Feljelentésére nyomozás indult és a bajai ügyészség vádiratot adott ki Papp ellen, aki beismerte hogy valóban ő írta a gyászjelentést,

mert meg akart szabadulni a menyasszonyától. A törvényszék sikkasztásban mondotta ki bűnösnek a kalapossegédet, akit nem jogerősen 10 havi börtönre ítél.

Nagy mennyiségű
új férfi és női kelme-
maradékok
érkeztek

Steiner maradékoshoz
Căler Victoriei 3. az ávarban balra.

Dalolva megy a halálba, akit megmar a kobra-kigyó

A port-elizabeti szérumkutató intézet kigyókerájában 24 vállalkozószellemű régert a legkülönfélébb kigyókkal marattak meg, hogy a lefolyó betegség szimptomáit tanulmányozhassák. Majdnem valamennyi kigyófajta harapása után a megmar ember iszonyú tüzes lüktetést érez a marás helye körül. Tíz perc múlva a lüktetés átmegy az egész testre és különösen a szívből és agyban éri el legmagasabb fokát. Tizenöt perc múlva megszűnnek a fájdalmak, a megmar végtag merevvé válik és a beteg jóleső nyugalmat érez és néhány újabb perc múlva beáll az agónia. Van azonban egy kigyó, amelyet leveli kobrának neveznek, ha ez megmarja az embert, az áldozat bódulatba esik, önkéntelenül énekelni kezd és dalolva megy a halálba — csekély 7 perc alatt. Nyolc percig még nem élt ember a marás után. A leveli kobra ujjnyi hosszú vékony férő, védekezni ellene nem lehet, a faágakról egyszerűen az áldozat nyakába ugrik. Szérumát még ma sem használják tékélyes biztonsággal. A kigyókerájában sem merték a leveli kobra harapásának következményeit egészen séges emberen kipróbálni.

Nyári sportvonat Budapestre

Utlevél nélkül, csak személyazonossági igazolvánnyal!

Oradeáról indul július 7-én 12:30-kor, Budapestre érkezik 18:20-kor
Budapestről visszaindul július 12-én 9:40-kor, Oradeára érkezik 17:30-kor

Részvételi díj 1.320 lei, (gyermekeknek 820 lei)

Jelentkezési határidő
július 2 este 8 óra

„Wagons-Lits//Cook” és „Európa” Menetjegyirodákban

Oradea, Boulevard
Regele Ferdinand

Öfelsége II. Károly király segíti a román írókat

A „Vatra Luminoasa” negyedben a telekhez és házhoz juttatott írók nyugodtabb, gondtalanabb, a monarchikus eszmének s a nemzeti művészetnek szentelt életet élhetnek

București, jun. 29. Valamennyi társadalmi osztály szükségleteit megértve, Öfelsége II. Károly király védelmébe vette úgy a basarabiai földművest, s a Nyugati-hegységből való parasztot, mint az országok a nyugati határ mentén lakó állampolgárát; úgy a kétkézi munkást, mint az agy és lélek munkását. A román író sohasem részesült melegebb és hatékonyabb támogatásban, mint most, Öfelsége II. Károly király uralkodása alatt. Románia Uralkodójánál mélyebben emberibben soha senki nem értette meg a román írónak az életét. Ugy a történelem, mint az irodalomtörténet elismeréssel és hódolattal emlékszik meg a királyokról, akik közel tudtak hajolni a művészekhez, megértették fájdalmaikat és értékelték műveiket.

Stuart Mária egész életében meleg barátsággal és csodálattal viseltetett a nagy költő, Ronsard iránt, aki őt csodálatos versekben meg is énekelte. Nagy Frigyes, Poroszország császára, ünnepi szó rakoásnak vette, hogy Voltaire-rel beszélt s vendégül látta az udvarban.

Ragyogó sora van az uralkodóknak, akik a költőket, zeneszerzőket, művészeket segítették.

Napjainkban és országunkban Öfelsége II. Károly király nagy védelmezője és nagy barátja az irodalmi és művészi világnak.

Az ország Uralkodója valóban királyi ajándékot ad az írónak, amikor úgy gondolatokkal, mint tetteikkel támogatja őket.

Költők és prózairók a maguk házában

A București-be utazó polgár a mostani szép nyári napok egyikén felülhet a 14-es villamosra, amely az új „Vatra Luminoasa” negyedbe viszi.

Itt lakik az öt író, az elsők, akiket Öfelsége II. Károly király telekkel és földdel ajándé-

kozott meg.

Fehér, világos, nagyablaku otthonaik tetszetősen sorakoznak fel a negyed főuccáján. A „Vatra Luminoasa” park egész területén ezek a legszebb házak. Szobáik tágasak, udvaraik nagyok s virágok díszítet-

tek és erős kökerítés övezi őket.

Ötletszerűen belépünk a házak egyikének udvarára s indiszkréten megkérjük:

— Ki lakik itt?

— Carol Ardeleanu regényíró és... háztulajdonos.

— És ott?

— Mihail Celjartanu költő, háztulajdonos ő is.

Amott van Mihail Sorbul, a kiváló dramaturg, a „Patima Rosie” szerzőjének háza, háztulajdonos ő is. Sorbul lakása mellett van Al. Cazabannak, a „Premiul Național” ezévi kiöntetettjének háza. Cellarianu mellett lakik Dem. Karna-batt kiváló költő és ujságíró.

Mindezek az álmodozók, akik

egész egy év előttig nem tudtak házat építeni, legfellebb a fellegekben, Öfelsége II. Károly király nagyszerű gesztusa révén ma tulajdonosai otthonuknak. A házbér gondja, mely mindaddig kínzó fejtöréseket okozott nekik, eltűnt. A maguk házában, ahol nem kell házbért fizetniök, ezek az írók ma több munkaerővel s lelkesedéssel tudnak az ország irodalmáért dolgozni.

...Este pedig, mikor a „Vatra Luminoasa” parkban lakó háztulajdonos-írók hazatérnek „saját házukba” megindultan fordul tekintetük a falra, melyen mint egy szentképet, úgy helyezték el védelmezőjük és barátjuk arcképét.

Titokzatos kettősszerelmi dráma Cernautiban

Tarnavszky professzor lakásának fürdőszobájában holtan találták sógorát és egy ismeretlen nőt

Cernauti, jun. 29 Tarnavszky professzor fürdőszobájában egy fiatal pár — egy férfi és egy leány — hullájára bukkantak. A holttestek mellett egy revolver találtak. A professzor nem tartózkodik Cernautiban és a lakásában Ilarie, Capienski nevű sógora lakott. Capiensky egész éjjel mulatott

a barátnőjével, — a hálószobában egy csomó üres borosüveget találtak — azután be mentek a fürdőszobába, ahol bekövetkezett a tragédia. Hogy együttes megállapodással mentek-e a halálba, vagy pedig a férfi, a nő akaratán vagy tudtán kívül végzett mindkettőjükkel, azt még nem lehetett

megállapítani. Nem sikerült felfedni a nő kilétét sem. A táskájában ugyanis semmiféle igazoló iratot nem találtak. Egy pudrié és egy ruzs képezte a táska egész tartalmát. A pudrién „H” monogram volt. A hatóságok most akarják megállapítani a titokzatos asszony kilétét.

Ujabb Stavisky-botrány a láthataron

A Kék és Zöld kéz gyilkos harca a méregpiac uralmáért

Páris, jun. 29. Néhány nap előtt St. Cloud városka egyik kávéházában kábító-méregárusokat fűleltek le és azóta nap-rap mellett sorozatos letartóztatások folynak Párisban. Az úgy ma már olyan arányokat kezd ölteni, hogy egyes körökben második Stavisky-botrány kipattanásától tartanak. Páris egyik legelőkelőbb étterem-tulajdonosának őrizetbe vétele indította el ugyanis a folyamatot, majd számos ismert társadalmi egyéniség elővezetése következett.

A francia sajtó óriási arányú méregcsempészésről ad számot. Rámutatnak arra, hogy a három világrészen lefolytatott rendőri nyomozás megállapította, hogy két hatalmas

csempészbanda bonyolította le a nemzetközi forgalmat. Az egyik a „Kék kéz”, a másik pedig a „Zöld kéz” elnevezés alatt ismeretes az alvilág körében. A két banda tagjai már esztendőök óta élet-halál-harcot folytatnak egymással. A Journal jelentése szerint a „Kék kéz” egyik vezére legutóbb Tienrsinbe utazott, s tízmillió frank értékben vásárolt különböző kábító mérgeket a francia központ részére. Kinai útján azonban nyomor követtk s hazatérése után számos előkelő társadalmi állást betöltő banda-társával együtt, letartóztatták.

Az eddigi rendőri nyomozás megállapítása szerint máris két Amerikában elkövetett

gyilkosságot bizonyítottak a „Kék kéz” bandájára. J. Diamond, a hírhedt amerikai gangszter, akit 1931-ben lőtek agyon, szintén a „Kék kéz” bizalmasaként működött. A francia baloldali sajtó egyrésze hevesen támadja a francia rendőrséget, amelyet azzal vádol meg, hogy el akarta tussolni a dolgot. A lapok szerint számos ismert politikai személyiség is kompromittálódott a kipattant néreg-botránnal kapcsolatosan.

Veszek
Ócska ólmo
Cím a kladóban

A TIMISOARAI „FABRUK” VÉRES LEGENDÁI

Híres verekedések rettegett emlékeit szedi csokorba az oradeai látogató. — A világ első gangsztervilága a Bega partján volt

Huszonnégy órát voltam Timisoarán és — nem akarom felfedezni Timisoarát. Csendes megyék és nézem, mit vihetek valamit haza ebből a városból, valami speciálisan, jellegzetesen timisoarait. A mint sétálunk az uccákon, — egymást követik a parkok és terek — lassan megváltozik a város képe.

— Látja, ez valaha jellegzetesen timisoarai volt — szólal meg az egyik kísérem.

A gyárváros.

Gangszter-világ a Bega parton

Egészen különálló városrész ma is. Szűk uccák, alacsony, füstszínű házak.

— Ez a város még ma is külön, a maga sajátos életét éli. Néhány esztendővel ezelőtt pedig, mintha semmi köz se lett volna Timisoarához. Nappal is élénken különbözött a város többi negyedeitől, éjszaka pedig lehúzták a sorompót, csak magának élt és más városrészben lakók a szó szoros értelmében nem tehetők be a lábukat a gyárvárosba.

Hirhedt, veszélyes negyed volt ez, amelynek külön természetrajza volt, külön földrajza, külön története és külön bűnügyi krónikája. Rettenhetetlen és megfélemlítő lakói voltak és aki ma ezt a csendes, dolgozó városrészt nézi, el sem hinné, hogy csak néhány esztendővel ezelőtt is, milyen hirhedt, rettegett negyed volt a „Fabruk”.

— Ma, a csendes és néptelen timisoarai éjszakában nyugodtan bandukolnak a polgárok, még ha a harmadik, vagy negyedik kerület, vagy még kimondani is borzalmas — más városba való volna is. Még ezelőtt két évtizeddel is, egészen más volt a helyzet. A gyárvárosban napirenden voltak a verekedések, bicskázások és idegen nem tehetett be lábát anélkül, hogy a gyárváros valamelyik hirhedt verekedője meg ne támadta és véresre ne verte volna.

A gyárváros leghirhedtebb „apacstanyája” a „Jungfrau” volt. Az akkori idők legnépszerűbb lokáljában adott találkozózt egymásnak éjszakánként a gyárváros színe-virága. Itt találkozott a gyárvárosi ifjuság, hajnalig mulatoztak, állta a tánc és folyt az ital. A Jungfrau a Epure és Renasterii uccák sarkán állott, mellette haladt el a Behala patak, amelyet később a Bega szabályozása után vettek el. Pedig a Behala patak sokat tudna mesélni...

A Jungfrauba ugyanis idegen nem tehetett be a lábát és jaj volt annak a merész embernek, aki arra vetemedett, hogy áthágja ezt a szigorú szabályt. A törzsközség nem tűrt meg idegent. A katonák közül, csak a 61-es gyalogezred katonái, a civilek közül a zsákosok és iparosok jártak ide. Ha egy más ezredbeli katona, vagy pedig idegen civil lépett be, egészen addig hagyták, amíg valamelyik leányzóra nem vetette a

szemét. Miután a leányt felkérte táncolni, félrehívták és vagy szépszerével elhagyta a lokált, — amire ritkán volt eset, — vagy megmártották a Behalában, vagy a késeiket mártották meg benne...

A „Fabrukban” annak idején nagy becsülete volt ezeknek a verekedőknek és nevüket az „igricsek” énekei átmentették az utókor számára is. A híres verekedőknek nap mint nap újabb „eseteik” vol-

Revolveres és vasbotos bosszu

Előkelő helyet foglalt el a verekedők sorában Rosenberg Samu szobafestő, aki bivalyereje miatt volt híres és rettegett. Több száz verekedésből került ki győztesként és azt tartották róla, hogy teljesíggel legyőzhetetlen. Halálát Rasputin-szerű legenda veszi körül. Egy alkalommal Rosenberg, aki nappal, mint békés szobafestő kereste kenyerét, az egyik vadászereje elhagyott házában festett szobát. Eppen nyugodtan dolgozott és közben érekelte — mert különben nagyon lírai kedély volt, Rosenberg, — amikor két haragosa beállított hozzá. A legények tudták, hogy szabad kézzel, vagy botokkal nem boldogulnak vele és revolverekkel alaposan felfegyverezték magukat. Amint beléptek, nem teketóriáztak sokat, hanem mindjárt beleresztettek néhány golyót a nyugodtan énekelő ember testébe. Rosenberg nem tudott védekezni az orvtámadókkal szemben, kiugrott az ablakon és futni kezdett. A támadók utána eredtek és állandóan lövöldöztek. Több

mint tíz golyó találta már, a mikor összeesett, elterült a földön és rövidesen meghalt.

Nem kisebb híresség volt Traján zsákos is, aki 35 kilós vasbotjával szerzett tekintélyt magának. A nehéz vasbotot más közönséges halandó nem bírta felemelni. Traján úgy játszott vele, minit egy nádpálcával. Éjjel-nappal a vasbottal járt és nem adta volna ki a kezéből semmi pénzért. Mulatozás közben is a boton tartotta a kezét és alvás közben sem engedte el. Neki a Zrinyi féle kávéház volt a kedvenc helye és amikor verekedési kedve támadt, nem egy ízben „rohant ki” a Zrinyi-ház egész közönsége. Egyszer mulatozás közben dühében az ott játszó Táci cigányok közül az egyiket egyetlen ütéssel nyomorékká tette. A Táci fivérék bosszút esküdtek és csak a kedvező alkalmat várták, hogy visszafizessenek a zsákosnak. Traján egy alkalommal mulatozás közben elaludt a kávéházban, a vasbotot a térdei között tartotta. A cigányok észrevétlenül kihúzták térdei kö-

tak és valóságos legendatör alakult már ki körülöttük.

A két leghíresebb verekedő közé tartozott, mondhatni a verekedők krémje volt a két Krém fivér. A Stefi és a Gyuri ugyyszólván az egész várost végigverték. Azonban a verekedés két hőroszának mégse lett jó vége. Egy verekedés alkalmával a fiatalabbat eszméletlenre szurkálták, az idősebb pedig egy jól irányzott szurás következtében örökre kiejtette a bicskát a kezéből.

Krém Stefit azonban halálában is nagy tisztességgel részesítették.

A bajtársak megemlékeztek róla és a híres verekedő koporsójára egy késekből összeállított koszorút küldtek.

A kés-koszorút most is ott őrzik a timisoarai rendőrség bűnügyi muzeumban.

zül a vasbotot és egy csapással szétzúzták a veszedelmes verekedő fejét.

Amint sorra kipusztultak a híres verekedők, csökkent a Fabruk rettegett híre is. A kocsmák és lebujaok a verekedők után mentek és egymás után húzták le a redőnyeiket a Japán kávéház, a Zrinyi vendéglő és a „Kleine Bierhalle” is. Már csak a Jungfrau állott egyedül. Dacolt a korral, viharral, a korszellem megváltozásával és mint élő anakronizmus, hirdette az elmúlt kor dicsőségét.

1916-ban egy éjszaka titokzatos módon kigyulladt és leégett a Jungfrau és mire a tűzoltók kiérkeztek, már csak üszkös romhalmaz volt az egész épület.

Ezzel a tűzvesszel azután lezárult a Fabruk „regényes” története és véres multja. A lebujaok eltűntek, a hirhedt verekedők elhaltak és a gyárváros ma már éppen olyan békés dolgozó városrész, mint Timisoara akármelyik másik negyede...

Török Tibor.

Ismét elhalasztották Vaiszlovich nemzetgyalázási bűnperének tárgyalását

Cluj, jun. 29. A cluji katonai törvényszék ismét foglalkozott Vaiszlovich Emil oradeai szállodás ismert ügyével.

Vaiszlovichot, mint ismeretes, annakidején nemzetgyalázás vádjával állították a cluji katonai törvényszék elé. Vaiszlovich kihallgatása alkalmával következetesen Oradea régi magyar nevét használta feleleteiben, ezért külön perbe fogták és két havi elzárásra ítélték. Az eredeti per tárgyalását későbbre halasztották. A második tárgyaláson a tanúk távollmaradása miatt a vád, mint a védelem megegyezett az elhalasztásban. Kedden ismét napirendre került az ügy,

a védelem tanui azonban újból távollmaradtak.

A katonai törvényszék rövid tanácskozás után arra az álláspontra helyezkedett, hogy kihallgatja a vád megjelölt tanuit s csak azután dönt a per további sorsa felől.

Az első tanu Vaiszlovich feljelentője: Ursovici tisztviselő volt. Elmondta, hogy Vaiszlovich a cluji magyar színtársulat egyik oradeai előadásán, amikor a harab végeztével a himnusz eljátszására került sor, felállott ugyan, de ide-oda mozgott páholyában, látcsövét játszadozott, tehát szerinte tiszteltetésül viselkedett.

A védelem tanui között mint szemtanu, Hegedüs Rudolf és neje is megjelent. A házaspár csak annyit tudott mondani, hogy látták, amint a vádlott behúzódott a páholy mélyére, véleményük szerint azonban csak azért, mert többen voltak a páholyban és el akarta kerülni a tolongást.

A védelem távollmaradt tanuit, többek között Solymosán Magdát, Schreiber Alajost, Czoppán Flórit és Tompa Sándort a katonai törvényszék egyenként 2000 lei perzbírságra ítélte, majd a tárgyalást elhalasztotta. A megbüntetett színész-tanukat újból beidézik.

Julius 1-ig lehet belizetni a kisiparos és kiskereskedői könyv-taxát

Oradea, jun. 29. A pénzügyminisztérium a kiskereskedőket 200 plusz 100 lei taxa levására ellenében — ismeretesen — mentesítette a könyvvezetéstől. Ezt a taxát június 15-ig le kellett fizetni, a pénzügyminisztérium azonban újabb haladékot adott a kiskereskedőknek és július 1-ig lehet fizetni a könyvvezetés mentesítését jelentő 300 lei-t. Akik ezt az összeget július 1-ig befizetik, nem kötelesek könyvet vezetni.

Hallgatag és rövid uszónadrágos elnök egy indiai törvényhozótestületben

Bombay, jun. 29. Madras indiai állam törvényhozó testülete Bulusu Sambamurthi ismert hindu aszkétát választotta elnökévé, aki mindössze rövid uszónadrágot viselt, a midőn az elnöki széklet elfoglalta. A szent férfiú hosszu önkéntes némaságot fogadott, hogy zavartalanul elmélkedhesék. Fogadalmát úgy egyeztetési össze elnöki kötelességeivel, hogy az ülés megnyitása után három órai hallgatásba merül. Reméli, hogy ezt a némasági periódust a képviselők jóindulatától támogatva, fokozatosan öt és tíz órára növelheti.

Rádió műsor

PÉNTEK

BUCURESTI: 7.30: A reggeli műsor közvetítése, majd: hírek, felolvasás, viz- és időjárásjelentés, sport. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben sporthíreknek adása. — 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyag. 19.15 Lemezek. Közben 19.45 Felolvasás. 20.20: Dogeanu Irén énekel. 20.45: Felolvasás. 21: Weber: A bűvös vadász, háromfelvonásos opera. A szünetben: Hírek. 23.15: Lemezek. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául.

BUDAPEST. 7.45: Torna. Utána: Gramofon. 11: Hírek. Utána felolvasás. 13: Déli hangverseny. Balalaika zene. Közben hírek. 14.20: Időjelzés. — 14.30: Szalonzene. 15.35: Hírek. 17.15: Diákfélóra. 18: Előadás. 18.30: Liszt művek. Utána sportközlemények. 19.15: Cigányzene. 20.15: Külügyi negyedóra. 20.30: Operaáriák. 21: „Schönbrunn” orgonák. Hangjáték. 22: Hírek. 22.20: Orgonaszámok. 22.55: Katonazene. 24: Hírek angol és francia nyelven. 24.10: Cigányzene.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNÉL ORADEA

Petroleummal leöntötte és meggyújtotta világtalan anyja ruháját egy elvetemült leány

Cernauti, jun. 29. Tegnap délután a járőrelők arra lettek figyelmesek, hogy a Florilouca 2. sz. alatti házból tűz tör ki. Értésítették a tűzoltókat, akik azonban nem tudtak behatolni a lakásba, mert az ajtó be volt zárva. Amikor az ajtót feltörték, borzalmas látvány tárult a szemük elé. A szoba közepén egy idős asszony égett — mint egy lángoló fáklya. Etty Weisselberg 62 éves asszony, a kórházba szállítás közben kiszervezett.

Előbb azt hitték, hogy öngyilkosságról van szó, az öregasszony, aki vak volt, petrole-

ummal leöntötte magát és a petroleumot felgyújtotta. Az egyik szomszéd azonban bejelentette, hogy az idős asszony kegyetlen gyilkosság áldozata lett. Az öreg vak asszonyt a mostoha lánya öntötte le petroleummal, aki azután felgyújtotta vele együtt az egész lakást. Az idős asszony ugyanis elégedetlen volt leánya viselkedésével, meg akarta fosztani az örökségtől és a szomszédaira akart hagyni mindent, akik róla gondoskodtak. A vádlott fiatal asszony eltűnt a városból. A rendőrség bevezette a nyomozást.

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés ára szavanként 2 lei. A legkisebb hirdetés 10 szóig 20 lei. A rumba igazoló-jegy szelvényei ellenében 10 szavas apróhirdetést 10 lejért közölünk. Jelíggel, vagy „cim a kiadóban” jelzéssel feladott hirdetéseknek 10 lej pótdíj fizetendő. Csak válaszshelyes érdeklődésre válaszolunk.

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

Róna fényképésznél

legolcsóbb, legszebb a fénykép!!

6 drb csak 80 lei!

Ugyanaz, ami a kirakataimban látható!

Kérem a n. é. közönséget, ne hagyja magát a konkurrenciától félrevezetni

ÁLLÁS

Mindenes kifizető fiú azonnal felvétetik. Melki apátság borpincéje, Piața Mihai Viteazul 1. 2657

Kifizető fiut keres Vajnovszky fűszeres, Str. Negruzzi 28. 2665

Keresünk bevezetett helyre fiz-fizetéssel és százalékkal gyakorlott lapkihordót. Liget-hez közel lakók előnyben. Jelentkezni a kiadóhivatalban. 2487

Kifizetőfiú felvétetik. Str. Ioan Ciordas 40. 2669

VÉTEL-ELADÁS

Befőzéshez hólyagpapír és celophan papír kapható a Pásztor Ede cégnél, Piața Mihai Viteazul 4. 2668

Egy komplett fűszerüzlet, berendezéssel, két új mérleggel eladó. Pitagora 22. 2667

Eladó igen olcsó árért egy 8-as cséplőgarnitúra, vagy bérbe adó, Kiss, Oradea, Str. Vilson 95. 2670

Lakbérleti szerződési nyomtatványok kaphatók a Pásztor Ede cégnél, Piața Mihai Viteazul 4.

MEGJELENT és mindenütt kapható Gál Zoltán: Román—magyar, magyar—román szótár egy kötetben, ára 25 lei.

Eladó 2 szobás magánház megfelelő kerttel 35.000 lei. Mellette egy házhely: 15.000 lei. Oradea, Str. Aleșdului No. 4—6. Értekezhetni: dr. Bologa, Prefectura. 2540

Egy kézi hajtású tengeridaráló „Kühne” gyártmány eladó Str. Franceză 12. 2419

Cukrászoknak tortalap, papírtálca, mignon papírok, papír, szalvéták nagy választékban a legolcsóbban Pásztor Ede cég papíráruházában.

LAKÁS

Egy szoba-konyhás lakás aug. elsejére kiadó. Str. Vilson 14. 2638

KÜLÖNFÉLE

Multat, jelent, jövőt mondog 20 leiért és bármilyen bajában segíteni tudok. Str. Moldova 58/a Oradea. 5099

500 lei kap, aki a vasárnap este a porázzal együtt eltűnt fehér pincsi kutya megtalálásában nyomra vezet. Jelentkezni a Hotel Európában. 2666

Elveszett a Béla kerttől a Liget környékén 1 drb. 6-os kék rómi-kő. Megtalálójára jutalmat kap Str. Rimanóczy 5. Borpince. 2671

Biztosan megtanul angolul 3 hónap alatt, ha angol nyelvórát nálam veszi. Kellemes nyári helyiségben olcsón tanulhat. Szűcs Béláné, Str. Poincare 7. 2502

SPORT

Hitler táviratban üdvözölte a box-világbajnokot

Abban a pillanatban, amikor Max Schmelling a szcitóba szállott, táviratot kézbesítettek a Jankee stadionba. A távirat szövege a következő volt: Üdvözlétem a jövőre világbajnoknak. Aláírás: Adolf Hitler. A táviratot — amely Schmellingnek volt szánva, — a mérkőzés után — Joe Louisnak adták át.

A K. K. második fordulója

Az Újpest csapata a Közép-európa Kupába szombaton Bucureștiben játsza második mérkőzését a Rapid FC-vel s csütörtök este érkezik Sighisoarára, ahol rövid pihenés után, pénteken folytatja útját a főváros felé.

A Ripensia ma este utazik Milánóba, ahol Milano FC-vel játsza második mérkőzését. Előzetesen a Como-tó partján rejtőzik el a csapat és szombaton délután érkezik Milánóba.

Másfél millió lei bevétele volt a Ripensia—Milano Közép-európa Kupa mérkőzésnek. Így nem csoda, ha a Ripensia fejenként tízezer lei jutalmat tudott fizetni játékosainak a szép győzelemért. Még egy érdekes adat: tízezer pohár limonádé fogyott.

Kertész I. a Hungária trénere

Kertész I. az AMEFA volt trénere nagy sikereket ért el csapatával. A kiesés előtt álló csapatot az élvonalba vitte és sokáig a komoly bajnokjelöltek között emlegették. Kertésznek az aradi együttessel differenciái támadtak és elhagyta az AMEFA-t. Kertész sikerére Budapesten is felgyújtott és a Hungária a távozó Schaffel helyére Kertészt szerződtette.

Az életántok munkaidejét szabályozták, az embereket nem

A világon első ízben Indiában szabályozták az állatok munkaidejét. Indiában elrendelték, hogy az elefántok naponta legfeljebb 12 órát dolgozhatnak, terhet naponként tíz mérföldnél nagyobb távolságra nem szállíthatnak. A nehéz szállítómunkára fogott elefántnak minden ötórás munka után „joga van” pihenőre. Ennek a rendelkezésnek csak az a szépséghibája, hogy csupán az elefántokról intézkedik. Indiában a páriák milliói dolgoznak, akiknek annyi joguk sincsen mint a „szent” állatoknak tartott elefántnak...